

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 8ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1952

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΕΜΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΛΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας εἰς ἑκτακτον αὐτῆς συνεδρίαν ὑποδέχθη ἐπισήμως τὸ νέον τακτικὸν μέλος ἐν τῇ Τάξει τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν κ. **Βασίλειον Αἰγινήτην**, τὸν ὁποῖον καὶ προσεφώνησεν ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας ὁ πρόεδρος κ. **Ἐμμ. Ἐμμανουήλ**, ἐπιδώσας συγχρόνως εἰς αὐτὸν τοὺς τίτλους καὶ τὰ διάσημα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ :

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΕΜΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Κύριε Συνάδελφε,

Στιγμὴ εὐτυχίας δι' ἐμὲ εἶναι σήμερον ἢ παροῦσα καθ' ἣν Σᾶς ὑποδέχομαι ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ὡς τακτικὸν μέλος αὐτῆς. Τὴν προσφώνησίν μου ταύτην δὲν ὑπαγορεύει μόνον ἡ προεδρικὴ τυπικότης ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχικὴ ἔφεσις, ἀπορρέουσα ἐξ ἀδελφικῆς φιλίας τεσσαράκοντα ἐτῶν, τοῦ νὰ παρουσιάσω ἐνώπιον ἐκλεκτῆς δμηγύρεως τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον σας ὡς ἀνθρώπου καὶ ὡς ἐπιστήμονος. Ἐπιστημονικόν, διδασκικόν, διοικητικόν καὶ οἰκονομολογικόν ἔργον ἡμίσεος αἰῶνος δὲν ἀναλύεται εἰς τὸν χρόνον ποὺ ἐπιτρέπει ἡ κλεψύδρα μου. Θὰ παρουσιάσω μόνον ἀμυδρὰν εἰκόνα τοῦ πολυσυνθέτου ἔργου σας.

Εἶσθε Ἀθηναῖος καὶ ὁ νεώτερος τῶν ὀκτὼ ἀδελφῶν σας ἐξ οὗ καὶ τὸ παραμῖναν εἰς τοὺς φίλους σας ὑποκοριστικὸν ὄνομά σας. Εἶσθε ἀριστοῦχος διδάκτωρ τῶν Μαθηματικῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου καὶ ἀκολούθως ἐσπουδάσατε ἐπὶ τριετίαν εἰς τὴν περιώνυμον τῶν Παρισίων *École normale supérieure* ἐνθα εἰδικεύθητε εἰς τοὺς κλάδους τῆς Φυσικῆς, ἔχοντες τὴν σχετικὴν προπαιδείαν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐργαστηρίων τῆς Φυσικῆς, τῆς Χημείας καὶ τῆς Ἀστρονομίας. Συγχρόνως παρηκολουθήσατε ἐκεῖ καὶ τὰ μαθήματα τοῦ *Collège de France* καὶ τῆς *Sorbonne* καὶ εἰργάσθητε εἰς τὰ δύο φυσικὰ ἐργαστήριά της.

Ἐπανελθόντες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ διορισθέντες καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Ἀστρονομίας εἰς τὰς ἐνταῦθα Στρατιωτικὰς Σχολάς, ἀκολούθως δὲ καθηγητῆς τῆς θεωρητικῆς καὶ μαθηματικῆς φυσικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐθεωρήσατε ὡς πρῶτον μέλημά σας τὴν ἴδρυσιν ἐργαστηρίου καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἀπὸ τοῦ 1902 τῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων τῶν σπουδαστῶν εἰς τὴν Φυσικὴν. Συγχρόνως ἐσπεύσατε νὰ συμπληρώσητε τὸ κενὸν ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν συγχρονησμένων συγγραμμάτων διὰ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν διὰ τῆς ἐκδόσεως σειρᾶς βιβλίων ἀναφερομένων εἰς τὴν Φυσικὴν, τὴν Ἠλεκτρολογίαν καὶ διαφόρων μονογραφιῶν. Πλὴν τούτων συνεγράφατε καὶ διδακτικὰ βιβλία διὰ τὴν μέσσην καὶ δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, τὰ ὅποια χαρακτηρίζονται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς αὐτὰ τῆς ἀναλυτικῆς μεθόδου διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι.

Διετελέσατε κοσμήτωρ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς, Πρόεδρος τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Πρύτανης αὐτοῦ. Ἐξελέγητε δις γερονσιαστῆς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας, τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτάτων σχολῶν.

Εἰς πάντα ταῦτα τὰ ἀξιώματα κατελίπατε σημαντικὰ σημεῖα τῆς δρασέως σας. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διεκρίθητε διὰ τὸ ἄριστον διοικητικόν σας σύστημα καὶ ἐχαρκτηρίσθητε ἀπὸ τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ αὐστηρὸς ἀλλὰ δίκαιος. Ὡς πρόεδρος τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καὶ Πρύτανης ἐπετύχατε ἐντὸς ὀλίγου χρόνου οὐ μόνον νὰ καλύψητε τὸ ἔλλειμμα τοῦ πανεπιστημιακοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ παρουσιάσητε περισσεύματα τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἰδρυθῶν ἀπὸ τοῦ 1925 τὰ νέα μεγάλα πανεπιστημιακὰ κτήρια, τῆς Λέσχης, τῶν Θεωρητικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰατρικῆς εἰς τὸ Γουνδί. Ταῦτα ἀνηγέρθησαν, ὡς γνωστόν, ἄνευ οὐδεμιᾶς συνδρομῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ χωρὶς συγχρόνως νὰ θιχθῇ ἡ περιουσία τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὅτε το 1930 ἀπεχωρήσατε τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸ Κράτος ἐπεμβαῖνον ἠλάττωσε τὰ ἔσοδα καὶ ἠϋξήσε τὰ ἔξοδα τοῦ Πανεπιστημίου, παρουσιάσθη σοβαρὸν ἔλλειμμα πρὸς κάλυψιν τοῦ ὁποίου ἐκλήθητε πάλιν το 1939, ὅπως ἐπανελήθητε εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον. Ὅντως κατόπιν μεγάλων κόπων ἐπετύχατε οὐ μόνον νὰ περισωθῇ οἰκονομικῶς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ καὶ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του ὑπὸ τὰς χειροτέρας περιστάσεις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς καὶ κατόπιν μέχρι τοῦ 1947, ὅτε καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐργασίας ἠναγκάσθητε, τῇ συμβουλῇ τῶν ἱατρῶν, νὰ παραιτηθῇτε καὶ πάλιν, τῆς παραιτήσεώς σας ὁμως μὴ γενομένης ἀποδεκτῆς. Τοιοῦτον εἶναι τὸ σημαντικώτερον ἔργον σας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Ὡς γερονσιαστῆς παρουσιάσατε σοβαρὰν ἐθνικὴν δρᾶσιν. Διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς σας ἐν ἀρχῇ καὶ κατόπιν τοῦ τότε φιλελευθέρου Προέδρου τῆς Γερουσίας (1935) κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀπεφεύχθη μεγάλη ταραχή, ἥτις θ' ἀπέληγεν εἰς κομματικὰς αἱματηρὰς συγκρούσεις. Ὀλόκληρον τὸ

Ἕθνος ἀνέπνευσε τότε καὶ ἐπιμελητήρια, σύλλογοι καὶ πολλὰ ἄλλα ὁργανώσεις ἀπέστειλαν συγχαρητήρια ψηφίσματα πρὸς ὑμᾶς καὶ τοὺς λοιποὺς 16 γερονσιαστὰς τῶν Ὁργανώσεων.

Τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον σας εἶναι εὐρὺ καὶ διακρίνεται εἰς πρωτοτυπίαν καὶ πρακτικότητα. Αἱ ἐν τῇ Φυσικῇ 45 ἐργασίαι σας ἀνήκουν εἰς τὴν Ἡλεκτρολογία, Μηχανικὴν, Μαθηματικά, Μετεωρολογία, Ἀστρονομίαν, Διδακτικὴν καὶ Φιλοσοφίαν. Αἱ πρωτότυποι ἐργασίαι σας ἐδημοσιεύθησαν γαλλιστὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων καὶ εἰς διάφορα ἑλληνικὰ περιοδικὰ. Ἀναφέρω τινὰς ἐξ αὐτῶν :

1.—Μεταβολαὶ τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων.

2.—Περὶ τῆς σημασίας τῆς αὐτεπαγωγῆς εἰς τὰς ἐκκενώσεις διὰ μέσου τῶν ἀερίων.

3.—Περὶ τοῦ συνεχοῦς φάσματος τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων.

4.—Περὶ τῆς μεταθέσεως τῶν φασματικῶν γραμμῶν διὰ πίεσεως τῆς φωτεινῆς πηγῆς.

5.—Περὶ τῆς συστάσεως τῆς ὕλης καὶ τῆς φασματοσκοπίας.

6.—Περὶ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων.

7.—Περὶ τοῦ ρόλου τῶν μεταλλικῶν πυρήνων τῶν πηγῶν.

8.—Ἐρευναι ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων.

9.—Περὶ τοῦ φαινομένου τῆς αἰωρήσεως.

10.—Περὶ τῆς θερμάνσεως τῶν πόλων καὶ τοῦ φάσματος τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων.

11.—Περὶ τῆς μικροσκοπικῆς καταστάσεως τῶν πόλων καὶ τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων.

Περιορίζομαι μόνον εἰς τὰς ξενογλώσσους ἐργασίας σας, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων καὶ ἐκρίθησαν εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς εἰδικοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου.

Διὰ τῶν ἐργασιῶν σας ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἐξῆς 5 νέα σπουδαῖα φαινόμενα : α') Ἡ τελεία ἐξάλειψις τοῦ ἐνὸς τῶν φασμάτων, τῶν ἀνηκόντων εἰς ἠλεκτροδία ἐκ συνυπαρχόντων μετάλλων. β') Ἡ ἀνακάλυψις τῆς κρισίμου θερμοκρασίας τῶν ἠλεκτροδίων. γ') ἡ ἐπίδρασις τῆς τεχνητῆς θερμάνσεως τῶν ἠλεκτροδίων ἐπὶ τῶν φαινομένων τῶν ἐκκενώσεων. δ') Ἡ ἀντίθετος πορεία τῶν θερμικῶν καὶ τῶν φωτεινῶν φαινομένων τῶν ἐκκενώσεων καὶ ε') ὁ τρόπος τῆς ἐπιδράσεως τῶν πυρήνων τῶν πηγῶν αὐτεπαγωγῆς.

Θὰ κατελογίζετο εἰς ἐμὲ παράλειψις, ἂν δὲν ἀνέφερον τοὺς τίτλους μόνον τῶν ἀνωτέρων διδακτικῶν συγγραμμάτων σας ; Ἀσκήσεις Ἀνωτέρας Φυσικῆς, Ἡλεκτρο-

λογία ἐξ 720 σελίδων, δίτομος Γενικὴ Φυσικὴ ἐκ 1232 σελίδων, δίτομος Γενικὴ Χημεία ἐκ 464 σελίδων. Παραλείπω τὰ διδακτικὰ σας διὰ τὴν Μέσσην ἐκπαίδευσιν, καθὼς καὶ τὰς μελέτας σας ἐπὶ φυσικῶν, μετεωρολογικῶν, ἀστρονομικῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων. Τὰ ἐκλαϊκευτικὰ ἄρθρα σας ἐνέπνευσαν τὸν μακαρίτην συνάδελφον ποιητὴν Προβελέγγιον, ὅστις ἐξῆγεν αὐτὰ ἐμμέτρως καὶ πεζῶς.

Καὶ τῶρα ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ παρουσιάσω καὶ δύο πτυχὰς ἀγνώστους, τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν διεκρίθητε εἰς τὴν μουσικὴν ὡς γνώστης τοῦ τετραχόρδου καὶ βραδύτερον ὡς συνθέτης. Μουσικαὶ συνθέσεις σας ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ κρυπτώνυμον καὶ ἠκούσθησαν παιζόμεναι.

Ἡ ἄλλη πtyxή ἀφορᾷ εἰς περιπτώσιν ἐθνικῆς χειρονομίας σας.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου αἱ ἐφημερίδες ἀνέγραφον ὅτι τὸ Κράτος ἐστερεῖτο αὐτοκινήτων. Πρῶτος ἐσπεύσατε τότε νὰ χαρίσγητε εἰς αὐτὸ τὸ αὐτοκίνητόν σας ἀξίας 420 λιρῶν χρυσῶν. Δὲν περιορίσθητε εἰς τὴν δωρεὰν ταύτην, ἀλλ' ἐχαρίσατε εἰς τὸ Κράτος καὶ ὁλόκληρον τὴν μεγάλην σειρὰν τῶν συγγραμμάτων σας, ὅπως τὰ ἐκμεταλλευνθῇ τοῦτο ὑπὲρ τῶν ἀναπήρων τοῦ πολέμου. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκ τῆς δωρεᾶς ταύτης εὐρέθητε κατὰ τὴν Κατοχὴν, ὡς καὶ κατόπιν, μὲ μόνην τὴν τότε ἀσήμαντον σύνταξίν σας καὶ περιήλθατε ἐκ τούτου εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας. Παρὰ τοῦτο, ὅτε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀξιωματικὸς συνοδευόμενος ὑπὸ στρατιώτου ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σας καὶ σᾶς ἠρώτησε, τί ἀπαιτήσεις ἔχετε διὰ τὸ αὐτοκίνητον, τὸ ὁποῖον ἐδώσατε εἰς τὸ Κράτος, ἀπηντήσατε εἰς τὸν ἐκπληκτικὸν ἀξιωματικὸν ὅτι οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἔχετε, καθ' ὅσον ἐδωρήσατε τὸ αὐτοκίνητόν σας εἰς τὴν πατρίδα.

Οὐδέποτε ἐξεμεταλλεύθητε οἰονδήποτε ἀξιώμά σας. Πάντοτε διεθέσατε τὸν ἑαυτὸν σας ἀπεριορίστως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκ τοῦ καθήκοντός σας ἀπορρεουσῶν ἢ καὶ ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων.

Προσεκλήθητε ν' ἀναλάβητε τὴν διοίκησιν Ὑπουργείου καὶ Τραπεζῆς, ἀλλὰ μετριοφρόνως φερόμενος ἀπεφύγατε τὰς τιμὰς αὐτάς. Καθ' ὅλον τὸν βίον σας διεκρίθητε διὰ τὴν τιμιότητα καὶ τὸ θάρρος σας κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ιδίως τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων του. Λευκὸς ἀπὸ πάσης ὑποψίας, οὐδέποτε ἐφοβήθητε πρὸ ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους ἢ ατόμων.

Κύριε Συνάδελφε,

Εἰς τὴν «Φυσικὴν» σας γράφετε ὅτι αἱ ἠλεκτρικαὶ ἔλξεις εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τοῦ τετραγώνου τῶν ἀποστάσεων. Ὁ νόμος αὐτὸς ἰσχύει προφανῶς καὶ διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔλξιν μεταξὺ Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημίας, τῶν ὁποίων τὰ τετράγωνα εἶναι τόσον πλησίον ἀλλήλων.

Ἀγαπητὲ φίλε,

Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἐδέχθην ἀπὸ σᾶς τὰ πρῶτα τῆς καθηγεσίας μου ἀδελφικὰ συγχαρητήρια. Σήμερον θεωρῶ ἐμμαντὸν εὐτυχῇ, διότι μὲ ἡξίωσεν ἡ τύχη, ἀνταποδίδων τὰ ἴσα, νὰ σᾶς συγχαρῶ τὴν στυγμὴν αὐτὴν τῆς ἐπισήμου εισόδου σας εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο πνευματικὸν καθίδρυμα τῆς χώρας μας καὶ νὰ σᾶς ἐγχειρίσω τὰ διάσημα τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ. Μὲ τὴν ἔκφρασιν τῶν θερμοῶν συγχαρητηρίων πρὸς ὑμᾶς, συγχαίρω συγχρόνως καὶ τοὺς συναδέλφους ἀκαδημαϊκοὺς, διότι ἀπέκτησαν διαπρεπῆ συνάδελφον καὶ ἐξαίρετον τῆς ἐπιστήμης σκαπανέα. Ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν καταλαμβάνετε σήμερον, σᾶς ἀνῆκε καὶ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν σᾶς ἀπενυθύνει δι' ἐμοῦ ἐγκάρδιον τὸ εἰσόδιον «Καλῶς ἦλθατε». Εὐχομαι πολλὰ ἔτι νὰ σᾶς χαρίσῃ ὁ Ὑψιστὸς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ κ. Β. Αἰγινήτης ἀκολούθως λαβὼν τὸν λόγον ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

Ἀνερχόμενος τὸ βῆμα τοῦτο ὡς πρῶτον καθήκόν μου θεωρῶ νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, τὴν ἐκλέξασάν με ὡς τακτικὸν μέλος της, διὰ τὴν ὑψίστην ταύτην τιμὴν μὲ τὴν ὁποίαν μὲ περιέβαλεν, ὡς καὶ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, τοὺς κυρώσαντας τὴν ἐκλογὴν μου. Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας, δεξιωθέντα με ἐνταῦθα μετὰ ἐξαιρετικῆς εὐμενείας. Καὶ νῦν τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναπτύξωμεν εἶναι:

ΤΟ ΦΩΤΕΙΝΟΝ Ἡ ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΠΑΝ

Τὸ Σύμπαν! Αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα καὶ μυστηριώδες πρόβλημα τῆς Ἐπιστήμης, τὸ ἀπρόσιτον χάος, τὸ ἀσύλληπτον Ἀπειρον, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς νοῦς θὰ δυνηθῇ νὰ συλλάβῃ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὴ ἡ ὑψιπέτης φαντασία χάνεται, ἐκμηδενίζεται. Ἡ Ἀστρονομία διὰ γιγαντιαίων καὶ ἰσχυροτάτων ὁργάνων προχωρεῖ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου τούτου, ἀνακαλύπτουσα πανταχοῦ νέους κόσμους, νέα οὐράνια σώματα. Καὶ εἰς τὰς περιοχὰς ἀκόμη τοῦ οὐρανοῦ, τὰς τελείως σκοτεινάς, ὅπου τὰ συνήθη τηλεσκόπια δὲν εὗρισκον οὔτε ἕχνος ὀρατῶν ἀστέρων, διὰ νεωτέρων ἡλεκτρικῶν ὁργάνων, τῶν ραδιοτηλεσκοπίων, ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως νέος μυστηριώδης κόσμος, πληθώρα σκοτεινῶν, ἀοράτων ἀστέρων, εὗρισκομένων ἴσως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σχηματισμοῦ των. Οὐδαμοῦ ἀπόλυτον κενόν, οὐδαμοῦ στοιχεῖα τέρατος, οὐδαμοῦ ἀπόλυτον σκότος καὶ νεκρικὴ κατάστασις καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐνδοτέρας φύσεως, τῆς ἀρχῆς, τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Σύμπαντος παραμένει εἰς τὸ βαθύτερον σκότος τοῦ Ἀγνώστου.

Ἀλλ' ἐὰν ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως ἡ Ἐπιστήμη στερεῖται βεβαίων καὶ παρ-